

L'HOME, OCELL IMPERFECTE

Isidor Cònsul

Josep-Ramon Bach, **L'ocell imperfecte**. Pròleg d'Alex Broch . Columna. Barcelona, 1996 .

Els cent onze textos de **L'ocell imperfecte**, de Josep-Ramon Bach, defugen les marques de la convencionalitat i es presenten en la forma d'un llibre amb dificultats d'etiquetatge. L'autor mateix apunta que els textos són contes mínims en clau de poema, però des d'una perspectiva de lector em penso que la qualificació més ajustada és la de proses poètiques. En qualsevol cas, no hi ha dubte que el material poètic que tragina és singular, el volum arriba treballat amb coherència i l'obra esdevé suggestiva, harmònica i madura. Un recull, d'altra banda, que és habitat per una clara voluntat manierista i per l'encert de situar-se en camins diferents de les tendències i coordenades que corren per les autovies de la poesia actual.

Per la mateixa raó, deixar-se endur per la tendresa de les proses de **L'ocell imperfecte** vol dir campar per territoris diferents dels habituals i sentir que, a poc a poc, la lectura s'amara de perfums i música àrab, noms amb fonètiques d'exotisme i un univers de símbols presidit per diferents modulacions d'ocells. Metàfores que remeten a una tradició de geografia oriental on l'ocell es presenta, sovint, com a imatge polivalent de perfecció. Des d'aquest contrast, l'ocell imperfecte és l'home mateix emmirallat en l'ésser ideal que s'intueix com a superior.

LLEPADES D'AQUAREL·LA

Pel que fa la forma, són proses que llisquen per una lírica d'intuïcions i aigües d'aquarel·la, pinzells de llepada suau que ben just si marquen tonalitats amb tendència a diluir-se. La successió dels textos conforma anècdotes sempre amb un punt de meravella, històries que parlen d'una rondallística d'ocells i de prínceps, de col·loquis amorosos, de diàlegs de sensualitat i d'explicadors que excel·leixen en l'art de la paraula. Peces breus i delicades que van i vénen per geografies de diferència, amb fils conductors que en faciliten la relació i que, a vegades, aterren davant mateix del misteri de la poesia. A la prosa número vint-i-quatre, per exemple, l'autor ens parla

d'un hipotètic temps remot, quan Gundaunda regnava sobre totes les coses. I succeí - diu- que *un vespre d'estiu al poblat de Musa, un ocell de plomatge irisat i cresta vermella inseminà una delicada donzella de nom Inari. De la miraculosa unió en va néixer un déu. Un déu bellíssim que anomenaren Paraula.* Tampoc no és cap casualitat que el present de redacció del llibre sigui de 1994 ni que la seva intenció vulgui marcar l'horitzó d'un homenatge a Matsuo Basho amb motiu del tercer centenari de la seva mort.

UNA MITOLOGIA PERSONAL

La primera lectura de **L'ocell imperfecte** es pot moure entre aquest paisatge de sensualitat, meravella i orientalisme. Però n'hi ha d'altres. Àlex Broch, en el pròleg que falca el volum, parla d'una mitologia personal enllà del marc i dels arabescos que el mateix marc dibuixa, Apunta que Josep-Ramon Bach descriu, sobretot, un món de *passions i pulsions humanes. Es l'home allò que mou el poeta i per això baixa a les arrels dels sentiments, pensaments, desitjos, sominis, realitats i frustracions seguint l'itinerari de mil vides diverses; la suma de totes elles és la vida de l'home cercada més enllà de les fronteres que coneixem, però no per això diferent a nosaltres mateixos.* És a dir, encara que el poeta transiti la pell d'una diversitat de cultures i geografies, la mateixa veu iguala els secrets de la vida i els enigmes de l'home. Per més que els caps s'empolainin amb plomes de diferència, l'esguard del poeta ho contempla tot sota el paisatge d'una mateixa mirada. Perquè, de fons, només hi ha un secret i un enigma: el de l'home i la vida.

Aquests darrers anys, la lírica catalana ha reobert espais poètics que feia temps que semblaven tancats. D'una banda, Josep Piera i Jaume Pont han reivindicat la bellesa i els encerts de la tradició àrab de l'Al Andalus. Per un altre costat, Jordi Coca ha divulgat Matsuo Basho i Miquel Desclot i el duet Ramon Dachs i Anne-Hélène Suárez han fet magnífiques versions de poesia xinesa (**Per tot coixí les herbes**, 1995, i **Cent un juejus de Xina Tang**, 1996, respectivament). Més enrere queda el volum d'Antoni Clapés (**Escrit en fullers de te**, 1986) i l'herència cabdal de Marià Manent (**L'aire daurat**, 1928), que la cronologia situa entre uns altres dos assaigs de traducció d'Apel·les Mestres (**Poesia xinesa**, 1925), i de Josep Carner (**Lluna i llanterna**, 1935).

En el marc d'aquest panorama, crec que **L'ocell imperfecte** ocupa una posició de síntesi i el lector s'adona que les proses poètiques basculen entre aquest art de subtiletes i concentració que es dóna tant en la tradició lírica xinesa i japonesa com en la de contorns àrabs. Així surten peces que semblen de fragilitat trencadissa i fins poden desconcertar pel que tenen d'efímera sensació de volatilitat, com una aroma que passa penjada o una visió fugaç i llampant. Poesia d'essència de l'essència, com així sembla indicar-ho el misteri del vers de Muhammad Hafiz, poeta persa del segle XIV, que obre el volum de Josep-Ramon Bach: *Només l'ocell coneix el pensament de la rosa.*

Isidor Cònsul